

УДК 349.414

Горун Юрій Валерійович

*аспірант кафедри аграрного, земельного та екологічного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Horun Yurii

Postgraduate Student of the

*Department of Agrarian, Land and Environmental Law of the
National University "Odesa Law Academy"*

ORCID: 0000-0002-5822-9313

DOI: 10.25313/2520-2308-2024-5-9933

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО;
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

TOOLS FOR DIGITALIZATION OF LAND RELATIONS

Анотація. Вступ. В основному законі України зазначено, що земля є об'єктом права власності Українського народу. Права власника від імені Українського народу здійснюють уповноважені на це державні органи та органи місцевого самоврядування.

Своє подальше вираження відповідна норма законодавства знаходить в профільному, кодифікованому акті, а саме в Земельному кодексі України.

Земельний кодекс України чітко регламентує повноваження державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері земельних правовідносин, а також порядок набуття у власність земельних ділянок.

Окрім Земельного кодексу України є інші нормативно-правові акти, що забезпечують регулювання земельних правовідносин, основними із них є Закон України від 22.05.2003 року № 858-IV «Про землеустрій» та Закон України від 07.07.2011 року № 3613-VI «Про Державний земельний кадастр».

Під час аналізу нинішнього стану регулювання земельних правовідносин можна дійти висновку, що таке регулювання є застарілим, де не використовуються сучасні технології.

Під сучасними технологіями розуміється в тому числі і діджиталізація, як певне технологічне явище, що пов'язане із оцифруванням документів та переведенням їх з паперової форми у цифрову форму.

При аналізі інших галузей права можна встановити, що діджиталізація досить широко використовується у сфері будівництва. Так, майже всі документи, що створюються учасниками будівництва є виключно у цифровій формі без використання паперових носіїв.

Схожий процес функціонування та обміну документів можна використовувати і у земельних правовідносинах, що значно спростить їх регулювання.

При цьому для запровадження відповідних інновацій не потрібно розробляти новий реєстр/портал/тощо, а можна використовувати ті портали, які наразі вже розроблені та функціонують. Таким порталом є Єдина державна електронна система у сфері будівництва, де вже зараз існують модулі, що відносяться до землеустрою.

Мета. Метою дослідження є огляд використання технологій при здійсненні регулювання суміжних до земельного права галузей та інститутів, та перспективи використання відповідних технологій при регулюванні земельних правовідносин.

Матеріали та методи. При написанні цієї статті було використано нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері земельного права, а також наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, що досліджували схожі питання.

Також при проведенні відповідного наукового дослідження було використано наступні методи наукового пізнання: формально-догматичний метод; системний метод наукового пізнання; порівняльно-правовий метод; метод правового моделювання.

Результати. У науковій статті розкрито сутність діджиталізації у земельних правовідносинах. Під діджиталізацією у земельному праві варто розуміти явище, за допомогою якого регулювання земельних правовідносин відбувається

у цифровому вимірі, використовуючи сучасні технології та зменшуючи кількість та обсяги документів у паперовій формі.

Вже зараз на основі тих засобів, що існують у суміжних галузях права, можна значно спростити процес оформлення права власності на земельну ділянку.

На основі порталу Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (далі – ЄДЕССБ) можна реалізувати пілотний проект щодо оформлення земельних ділянок у власність за умови, що на такий земельний ділянку є об'єкт нерухомості, що зареєстрований відповідно до чинного законодавства та особа, якій належить цей об'єкт не отримувала безоплатно у власність земельну ділянку.

Перспективи. Перспективи подальших наукових досліджень можуть полягати у дослідженні гіджиталізації інших процесів, що відбуваються у земельних правовідносинах, зокрема: оформлення права користування земельною ділянкою юридичними особами, набуття права власності на земельну ділянку юридичними особами, отримання у власність земельних ділянок фізичними особами на умовах безоплатної передачі.

Ключові слова: гіджиталізація, земельні правовідносини, земельне право, державна реєстрація, земельна ділянка.

Summary. Introduction. The Basic Law of Ukraine states that land is an object of ownership of the Ukrainian people. The owner's rights on behalf of the Ukrainian people are exercised by authorized state bodies and local self-government bodies.

The relevant legal provision is further expressed in a specialized, codified act, namely the Land Code of Ukraine.

The Land Code of Ukraine clearly regulates the powers of state and local authorities in the field of land relations, as well as the procedure for acquiring land plots.

In addition to the Land Code of Ukraine, there are other legal acts that regulate land relations, the main ones being the Law of Ukraine No. 858-IV "On Land Management" dated 22.05.2003 and the Law of Ukraine No. 3613-VI "On the State Land Cadastre" dated 07.07.2011.

Analyzing the current state of regulation of land relations, it can be concluded that such regulation is outdated and does not use modern technologies.

Modern technologies include digitalization, as a certain technological phenomenon associated with the digitization of documents and their transfer from paper to digital form.

When analyzing other areas of law, it can be found that digitalization is quite widely used in the field of construction. Thus, almost all documents created by construction participants are exclusively in digital form without using paper media.

A similar process of functioning and exchange of documents can be used in land relations, which will greatly simplify their regulation.

At the same time, the introduction of relevant innovations does not require the development of a new registry/portal/etc., but rather the use of portals that are already developed and functioning. Such a portal is the Unified State Electronic System in the Field of Construction, which already has modules related to land management.

Purpose. The purpose of the study is to review the use of technologies in the regulation of land law-related industries and institutions, and the prospects for the use of relevant technologies in the regulation of land relations.

Materials and methods. The author used the legal acts regulating relations in the field of land law, as well as scientific works of domestic and foreign scholars who have studied similar issues.

In addition, the following methods of scientific cognition were used in conducting the relevant scientific research – formal and dogmatic methods; systematic method of scientific cognition; comparative legal method; method of legal modeling.

Results. The article reveals the essence of digitalization in land legal relations. Digitalization in land law should be understood as the phenomenon by which land relations are regulated digitally, using modern technologies and reducing the number and volume of paper documents.

The process of land ownership registration can already be greatly simplified by using the tools that exist in related areas of law.

The example of the portal of the Unified State Electronic System in the Field of Construction (hereinafter referred to as the USESC) can be used to implement a pilot project on land ownership, provided that there is a real estate object on such a land plot registered in accordance with applicable law and the person who owns the object has not received the land plot free of charge.

Discussion. Prospects for further scientific research may lie in the study of digitalization of other processes occurring in land relations, in particular: registration of the right to use a land plot by legal entities, acquisition of ownership of a land plot by legal entities, and acquisition of land plots by individuals on the terms of free transfer.

Key words: digitalization, land relations, land law, state registration, land plot.

Постановка проблеми. Конституцією України, а саме статтею 13 визначено, що земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу.

Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією.

Подальше правове регулювання земельних правовідносин здійснюється кодифікованим нормативно-правовим актом, а саме Земельним

кодексом України, який був прийнятий 25.10.2001 року та набув чинності 01.01.2002 року.

Окрім цього з метою здійснення регулювання відповідних правовідносин законодавцем було прийнято профільні закони, а саме Закон України від 22.05.2003 року № 858-IV «Про землеустрій» та Закон України від 07.07.2011 року «Про Державний земельний кадастр».

Відповідні нормативно-правові акти є основними в сфері регулювання земельних правовідносин. Проте суспільство знаходиться у своєму постійному розвитку та винайденні новітніх технологічних засобів для кращого існування і в тому числі регулювання суспільно-правових відносин.

Якщо ми проаналізуємо дотичні до земельного права галузі та інститути, то встановимо, що правове регулювання відносин, що там виникають, здійснюється із використанням відповідних технологічних здобутків.

У той же час регулювання земельних правовідносин здійснюється так би мовити старими методами, зокрема, але не виключено: не використання різного роду технологічних здобутків, великий формалізм та бюрократизація при отриманні документів та інше.

Хоча у XXI столітті можливо здійснювати більш краще регулювання земельних правовідносин, враховуючи, що до прикладу будівельним законодавством використовуються відповідні технологічні засоби для здійснення такого регулювання, а отже можуть і використовуватись у земельному законодавстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок в дослідження інституту права власності на земельні ділянки внесли такі науковці, як: І.І. Каракаш [1], Т.Є. Харитонova [2], В.І. Андрейцев, В.В. Носік, А.М. Мірошніченко, П.Ф. Кулинич, І.О. Костяшкін, Н.В. Бондарчук [3], А.М. Третьак [4].

Предметом наукових досліджень також був інститут землеустрою у земельному праві та порядок виготовлення та оформлення проектів із землеустрою, дослідженням цього питання займалися такі вчені як В.А. Рябчій та В.В. Рябчій [5], А.Г. Мартин та Б.О. Аврамчук [6].

Визначенням поняття діджиталізації, як явища у правовій науці, займаються науковці, а саме: Н.В. Атаманова [7], Н. Б., Крестовська [8] та інші.

Проте, відкритою для досліджень залишається тема діджиталізації саме у земельних правовідносинах.

Метою статті є огляд використання технологій при здійсненні регулювання суміжних до земельного права галузей та інститутів, та перспективи використання відповідних технологій при регулюванні земельних правовідносин.

Матеріали і методи. При написанні цієї статті було використано нормативно-правові акти, що

регулюють відносини у сфері земельного права, а також наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, що досліджували схожі питання.

Також при проведенні відповідного наукового дослідження було використано наступні методи наукового пізнання:

- формально-догматичний метод, за допомогою якого було проаналізовано чинне законодавство, що регулює земельні правовідносини, а також законодавство, що регулює дотичні до земельного права галузі та інститути;
- системний метод наукового пізнання за допомогою якого було проаналізовано окремий інститут земельного права, а саме інститут набуття права власності на земельну ділянку та наведено недоліки, які там існують;
- порівняльно-правовий метод за допомогою якого було порівняно процес оформлення земельної ділянки та процес розробки проєктної документації в частині будівництва та встановлено ключові особливості кожного процесу;
- метод правового моделювання, за допомогою якого на основі опрацьованої інформації та здійснення аналізу було змодельовано можливі варіанти вирішення постановленої у цьому науковому дослідженні проблеми.

Виклад основного матеріалу. Земля, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України, природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони є об'єктами права власності Українського народу, від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених цією Конституцією — відповідно до статті 13 Конституції України [9].

Подальша деталізація відповідної норми Конституції України у частині реалізації прав на землю знаходить своє відображення у Земельному кодексі України.

Глави 2–3 Земельного кодексу України регламентують повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування в частині реалізації земельних правовідносин.

Якщо проаналізувати відповідні норми Земельного кодексу України (статті 6–17-1), то можна дійти проміжного висновку, що фактично в рамках поділу земель між державною та комунальною власністю відповідні органи місцевого самоврядування уповноважені приймати рішення щодо надання земельних ділянок у власність або користування (в залежності від суб'єкта звернення).

При цьому процес отримання земельних ділянок у власність або користування різними суб'єктами є дуже бюрократизованим, зокрема: використання документів виключно в паперовій формі, проходження декількох етапів, які за своєю суттю є тотожними.

Як вказує Н.В. Бондарчук, існує досить багато проблем в частині отримання земельних ділянок у власність, які умовно можна поділити на дві групи: 1) це великий ризик корумпованості при оформленні документів, що засвідчують факт власності на землю (отримання хабаря за підробку документів, пришвидшення видачі тих чи інших документів та інше); 2) проблеми у сфері нормативно-правового регулювання, зокрема недосконалість земельного законодавства, яке має досить багато прогалин, щодо набувальної дальності, реалізації органами місцевого самоврядування своїх повноважень [3, с. 290].

І.І. Каракаш при огляді особливостей набуття права власності на земельні ділянки вказує на певні протиріччя, що існують у законодавстві щодо суб'єктів права власності на земельні ділянки [1, с. 662].

Отже, як ми бачимо процес реалізації суб'єктами свого права на земельні ділянки в силу недосконалості земельного законодавства є ускладненими. При цьому внаслідок реформи, щодо розмежування державної та комунальної власності в сфері земельних правовідносин, яка відбулась на підставі Закону України від 28.04.2021 року № 1423-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин», саме органи місцевого самоврядування стали повноцінним суб'єктами, що розпоряджаються землями, які знаходяться в межах населених пунктів. Також прийняття відповідного закону спонукало органи місцевого самоврядування провести інвентаризацію земель в межах кордонів населених пунктів.

Проте прийняття відповідного Закону України від 28.04.2021 року № 1423-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» додатково навантажило органи місцевого самоврядування як суб'єкта владних повноважень, що здійснює вирішальну роль при оформленні права власності на земельні ділянки, що розташована в межах населеного пункту [10].

Так, відповідно до пункту 6 частини 1 статті 12 Земельного кодексу України, органи місцевого самоврядування здійснюють передачу земельних ділянок комунальної власності у власність громадян та юридичних осіб. Рішення про передачу земельних ділянок у власність органами місцевого самоврядування здійснюється колегіально, шляхом прийняття відповідного рішення на сесії такої ради [11].

Тобто суб'єкту, який бажає оформити земельну ділянку у власність, необхідно чекати сесії, окрім цього сесія органу місцевого самоврядування може і не включати до порядку денного питання щодо передачі земельних ділянок у власність чи оренду. Також процес підготовки документів (проектів

землеустрою, різного роду документів, супровідних листів, заяв) здійснюється виключно у паперовій формі, що створює додаткове навантаження на відповідні органи місцевого самоврядування та на фізичних та юридичних осіб.

Проте відповідний процес оформлення земельних ділянок можна значно спростити та діджиталізувати, як це вже зроблено у будівельній сфері.

Діджиталізація є відносно новим явищем, що наразі почало широко використовуватись в різних галузях права.

Діджиталізація — це процес, який пов'язаний із перетворенням будь-якої інформації у цифрову форму [12, с. 1].

У юридичній науці під діджиталізацією варто розуміти цифрову трансформацію, автоматизацію які проявляється у вигляді зміни в процесах регламентованих законодавством України та пов'язаних із переходом від процесів у паперовій формі до онлайн процедур [7, с. 5].

Діджиталізація досить широко використовується у будівництві, де станом на зараз, майже всі процеси пов'язані із отриманням дозвільних документів відбуваються у цифровій формі.

Якщо здійснювати порівняння порядку отримання будь-яких документів під час будівництва та оформлення земельної ділянки, то з урахуванням галузевих норм, це виглядає наступним чином.

Отже, при порівнянні двох процесів, які відбуваються у суміжних галузях права, ми бачимо що у випадку використання діджиталізації як засобу для регулювання правовідносин це дозволить значно спростити процедури, що там відбуваються.

З метою наведення прикладу, як можна використовувати сучасні технології при оформленні земельної ділянки у власність (на якій розташовано об'єкт нерухомості, що належить особі на праві приватної власності та відповідна особа не використовувала своє право на безоплатне отримання земельної ділянки у власність), можна запропонувати наступні альтернативи:

1. Особа, яка бажає оформити земельну ділянку у власність, звертається та укладає договір з інженером-землевпорядником на розробку технічної документації із землеустрою.

2. Інженер-землевпорядник на підставі укладеного договору розробляє та завантажує до системи готову технічну документацію із землеустрою. Після чого відправляє її електронним способом для присвоєння кадастрового номеру.

3. Після присвоєння кадастрового номеру відповідна документація передається на затвердження органу місцевого самоврядування, при цьому таке затвердження повинно відбуватись без проходження сесії та необхідно встановити чіткі строки, протягом яких уповноважений орган місцевого самоврядування повинен надати відповідь про затвердження або відмову у затвердженні.

Таблиця 1

**Порівняльно-правовий аналіз отримання дозвільних будівельних документів
та документів права власності на земельну ділянку**

Під час будівництва	Під час оформлення земельної ділянки
Ініціатор будівництва укладає договір про виконання проектних робіт із кваліфікованою організацією (яка має у штаті сертифікованих інженерів, відповідно до об'єкта будівництва);	Особа, яка має право на оформлення земельної ділянки у власність, звертається до сертифікованого інженера-землевпорядника з метою розробки проекту землеустрою.
Після підписання відповідного договору між проектувальником та замовником підписується електронно у ЄДЕССБ завдання на проектування, яке відразу реєструється у системі із присвоєнням унікального ідентифікатора.	Сертифікований інженер-землевпорядник здійснює розробку технічної документації із землеустрою. Після розробки технічної документації із землеустрою, необхідно у паперовій формі підписати акт приймання-передачі межових знаків та акт погодження меж земельної ділянки із дотичними власниками.
Проектувальник на підставі укладеного договору здійснює виготовлення відповідної проектної документації та після її виготовлення завантажує відповідну документацію до ЄДЕССБ, при цьому у разі необхідності отримання будь-яких погоджень від державних органів (містобудівних умов та обмежень, енергетичних сертифікатів, інвентаризації будівель) такі погодження відбуваються виключно в електронній формі, шляхом направлення документів та запитів, використовуючи електронний цифровий підпис.	За результатами підписаних документів, інженер-землевпорядник сканує відповідні документи та через портал Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру подає відповідний пакет документів для отримання витягу з Державного земельного кадастру про земельну ділянку на підтвердження державної реєстрації земельної ділянки (присвоєння кадастрового номеру).
Після отримання всіх погоджень Проектувальник у разі необхідності направляє відповідну проектну документацію на проведення будівельної експертизи, результати якої також завантажуються до ЄДЕССБ.	Після отримання витягу з Державного земельного кадастру про земельну ділянку на підтвердження державної реєстрації земельної ділянки інженером-землевпорядником готується пакет документів у паперовій формі, який складається із технічної документації із землеустрою (з додатками) та відповідного витягу та віддається особі, яка має право на оформлення земельної ділянки.
Експертний висновок за результатами будівельної експертизи є підставою для початку будівельних робіт. При цьому всі документи щодо проектної документації, початку виконання будівельних робіт, завершення будівельних робіт містяться у системі, де за допомогою унікальних ідентифікаторів такі документи можна переглядати.	Після чого особа, яка має право на оформлення земельної ділянки, подає відповідний пакет документів до органу місцевого саморядування з метою затвердження відповідної документації на сесії відповідного органу.
	Після затвердження сесією органу місцевого саморядування технічної документації із землеустрою така документація у паперовій формі разом із рішенням сесії подається до державного реєстратора з метою реєстрації в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

У даній таблиці в частині оформлення земельної ділянки наведено процес, який відбувається у разі якщо, на земельній ділянці розташовано об'єкт нерухомості, що належить відповідній особі, та така особа не використала право на безплатну передачу земельної ділянки у власність.

Джерело: узагальнено автором на основі [13; 14; 15; 16]

4. Після затвердження уповноваженим органом місцевого саморядування документації, така документація автоматично формує необхідні документи, та такі документи направляються на реєстрацію у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі вище наведеного можна дійти наступних висновків.

По-перше, діджиталізація як явище для регулювання суспільних правовідносин може широко використовуватись при врегулюванні земельних правовідносин.

Під діджиталізацією у земельному праві варто розуміти явище, за допомогою якого регулювання земельних правовідносин відбувається у цифровому вимірі, використовуючи сучасні технології та зменшуючи кількість та обсяги документів у паперовій формі.

По-друге, вже зараз на основі тих засобів, що існують у суміжних галузях права, можна значно спростити процес оформлення права власності на земельну ділянку.

Так, як було наведено у цьому науковому дослідженні, на основі порталу ЄДЕССБ можна реалізувати пілотний проект щодо оформлення земельних ділянок у власність за умови, що на

такій земельній ділянці є об'єкт нерухомості, що зареєстрований відповідно до чинного законодавства та особа, якій належить цей об'єкт не отримувала безоплатно у власність земельну ділянку.

Запровадження відповідного пілотного проекту також забезпечить прозорість та відкритість у земельному праві та значно розвантажить органи місцевого самоврядування.

У цьому науковому дослідженні було розглянуто лише один із декількох варіантів, коли особа

набуває у власність земельну ділянку. Перспективи подальших наукових досліджень можуть полягати у дослідженні діджиталізації інших процесів, що відбуваються у земельних правовідносинах, зокрема: оформлення права користування земельною ділянкою юридичними особами, набуття права власності на земельну ділянку юридичними особами, отримання у власність земельних ділянок фізичними особами на умовах безоплатної передачі.

Література

1. Каракаш І.І. Особливості набуття права власності на землю в Україні іноземними громадянами, іноземними юридичними особами та іноземними державами. *Актуальні проблеми держави та права*. 2011. № 61. С. 621–625.
2. Харитонova Т.Є. Визначення прав і обов'язків землевласників і землекористувачів як гарантій захисту їх прав. *Часопис цивілістики*. 2018. № 31. С. 65–70.
3. Бондарчук Н.В. Проблеми права власності на землю в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 289–291.
4. Третяк А.М. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні : навчальний посібник. Аграрна наука, 2002. 280 с.
5. Рябчий В.А., Рябчий В.В. Удосконалення нормативно-правового забезпечення перевірки якості документації із землеустрою. *Вісник геодезії та картографії*. 2013. № 3. С. 38–41.
6. Мартин А.Г., Аврамчук Б.О. Регулювання землеустрою у Європейському Союзі: напрями адаптації для України. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2018. № 1. С. 4–13.
7. Атаманова Н.В. Діджиталізація державно-правової сфери в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 1. С. 3–8.
8. Крестовська Н.М. Нові підходи до типології держави. Актуальні грані загальнотеоретичної юриспруденції : монографія. Одеса, 2012. Підрозд. 3.9. С. 256–268.
9. Конституція України : Закон України від 28.06.1998 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 31.05.2024).
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин: Закон України від 28.04.2021 № 1423-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1423-20> (дата звернення: 31.05.2024).
11. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2768-14> (дата звернення: 31.05.2024).
12. Карачинцев В. Словник доби. Діджиталізація. *Всеукраїнський культурологічний тижневик*. 2020. № 4 (1056). С. 1–2.
13. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/858-15> (дата звернення: 31.05.2024).
14. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3613-17> (дата звернення 31.05.2024).
15. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3038-17> (дата звернення: 31.05.2024).
16. Деякі питання забезпечення функціонування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.06.2021 № 681. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/681-2021-%D0%BF> (дата звернення: 31.05.2024).

References

1. Karakash I.I. Osoblyvosti nabuttia prava vlasnosti na zemliu v Ukraini inozemnymy hromadianamy, inozemnymy yurydychnymy osobamy ta inozemnymy derzhavamy. *Aktualni problemy derzhavy ta prava*. 2011. № 61. S. 621–625.
2. Kharytonova T.Ie. Vyznachennia prav i oboviazkiv zemlevlasnykiv i zemlekorystuvachiv yak harantii zakhystu yikh prav. *Chasopys tsyvilistyky*. 2018. № 31. S. 65–70.
3. Bondarchuk N. V. Problemy prava vlasnosti na zemliu v Ukraini. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2013. № 3. S. 289–291.

4. Tretyak A. M. Istoriia zemelnykh vidnosyn i zemleustroiu v Ukraini: navchalnyi posibnyk. Ahrarna nauka, 2002. 280 s.
5. Riabchii V. A., Riabchii V. V. Udoshkonalennia normatyvno-pravovoho zabezpechennia perevirky yakosti dokumentatsii iz zemleustroiu. *Visnyk heodezii ta kartohrafii*. 2013. № 3. S. 38–41.
6. Martyn A. H., Avramchuk B. O. Rehuliuvannia zemleustroiu u Yevropeiskomu Soiuzi: napriamy adaptatsii dlia Ukrainy. *Zemleustrii, kadastr i monitorynh zemel*. 2018. № 1. S. 4–13.
7. Atamanova N. V. Didzhitalizatsiia derzhavno-pravovoi sfery v Ukraini. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii*. 2022. № 1. S. 3–8.
8. Krestovska N. M. Novi pidkhody do typolohii derzhavy. Aktualni hrani zahalnoteoretychnoi yurysprudentsii: monohrafiia. Odesa, 2012. Pidrozd. 3.9. S. 256–268.
9. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1998 roku № 254k/96-VR. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
10. Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia systemy upravlinnia ta derehuliatcii u sferi zemelnykh vidnosyn: Zakon Ukrainy vid 28.04.2021 № 1423-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1423-20>.
11. Zemelnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2768-14>.
12. Karachyntsev V. Slovnyk doby. Didzhitalizatsiia. *Vseukrainskyi kulturolohichnyi tyzhnevnyk*. 2020. № 4 (1056). S. 1–2.
13. Pro zemleustrii: Zakon Ukrainy vid 22.05.2003 № 858-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/858-15>.
14. Pro Derzhavnyi zemelnyi kadastr: Zakon Ukrainy vid 07.07.2011 № 3613-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3613-17>.
15. Pro rehuliuvannia mistobudivnoi diialnosti: Zakon Ukrainy vid 17.02.2011 № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3038-17>.
16. Deiaki pytannia zabezpechennia funktsionuvannia Yedynoi derzhavnoi elektronnoi systemy u sferi budivnytstva: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23.06.2021 № 681. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/681-2021-%D0%BF>.